

Perustilaselvitys ≠ pilaantuneisuus selvitys

Suomen ympäristökeskus
Outi Pyy

- Tavoitteena tarkastella, **miten vuonna 2014 uudistuneessa ympäristönsuojelulaissa direktiivilaitoksille säädetty perustilaselvitysvelvollisuus poikkeaa ympäristönsuojelulain yleisestä maaperän pilaantumiseen liittyvästä selvitysvelvollisuudesta.**
- Selvitys rajattu **maaperään** - säännökset sisältävät maaperän rinnalla pohjaveden.
- Säännösten tulkinnat perustuvatkin pääosin säädösten esitöihin lainsäätäjien näkemykseen säännösten tavoitteista, sisällöstä ja rajauksista.

Ympäristönsuojelulain säännökset

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämismääräys YSL 135 §

Jos on aihetta epäillä maaperän tai pohjaveden pilaantumista, puhdistamisesta 133 §:n mukaan vastuussa olevan on selvitettävä alueen pilaantuneisuus ja puhdistamistarve. Selvitys on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle. Jos puhdistamisesta vastuussa oleva ei huolehdi 1 momentin mukaisesta selvitysvastuusta, valtion valvontaviranomainen voi määrätä puhdistamisesta vastuussa olevan täyttämään velvollisuutensa. Määräys annetaan noudattaen, mitä 18 luvussa säädetään. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamistarpeen arvioinnissa on otettava huomioon pilaantuneen alueen, sen ympäristön ja pohjaveden nykyinen tai tuleva käyttö sekä pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle mahdollisesti aiheutuva vaara tai haitta.

Perustilaselvitysvastuu YSL 82 §

Jos direktiivilaitoksen toiminnassa käytetään, varastoidaan tai tuotetaan, taikka muutoin syntyy 66 §:ssä tarkoitettuja merkityksellisiä vaarallisia aineita, toiminnanharjoittajan on laadittava maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys. Selvitys on liitettävä lupahakemukseen. Perustilaselvityksessä on oltava merkityksellisten vaarallisten aineiden aiheuttamaa maaperän ja pohjaveden pilaantumista koskevat tiedot, joiden perusteella voidaan määrittellä maaperän ja pohjaveden tila vertailun tekemiseksi niiden tilasta toiminnan päättyessä.

Eroja rajauksissa ja tavoitteissa

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämisvelvollisuus

1. Kansallista sääntelyä.
2. Alueita, joilla pilaantuneisuus tulee selvittää, on yli 27 000 kpl.
3. Selvitettävän alueen laajuus riippuu päästöjen oletetusta vaikutusalueesta.

Perustilaselvitysvelvollisuus

1. Taustalla IE-direktiivi, joka on implementoitu uudistuneeseen YSL:in (527/2014).
2. Selvitysvelvollisia direktiivilaitoksia on arvioitu olevan 300 – 450 kpl.
3. Selvitettävään alueeseen kuuluvat direktiivilaitosalueen lisäksi laitokseen kiinteästi liittyvien apu- ja tukitoimintojen alueet.

Eroja rajauksissa ja tavoitteissa

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämismääräys

4. Selvitysvelvollisuus kohdistuu toimintaan, josta aiheutuu päästöjä ja joka yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa aiheuttavat maaperän pilaantumista tai sen vaaraa (YSL 5 § ja 135 §).
5. Selvitysvelvollisuus syntyy riippumatta, milloin pilaantuminen tapahtunut.

Perustilaselvitysvelvollisuus

4. Selvitysvelvollisuus kohdistuu direktiivilaitokseen, joiden toimintaan liittyy merkityksellisiä vaarallisia aineita ja niiden aiheuttama maaperän ja pohjaveden pilaantumisen mahdollisuus (YSL 66 § ja 82 §).
5. Velvollisuudet kohdistuvat laitokseen, joiden toiminta alkaa tai jatkuu 1.10.2014 jälkeen.

Eroja rajauksissa ja tavoitteissa

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämismääräys

6. Selvitysmääräyksen kohdistuminen riippuu kulloinkin voimassa olleista ja sovellettavasta säädöksistä.
  - Vuodesta 1994 lähtien määräys on ensisijaisesti pilaajalla, toissijaisesti rajatusti alueen nykyisellä haltijalla ja viimekätisesti kunnalla (YSL 133 §).
  - Määräyksiä voi olla useita, mikäli päästöjä ovat aiheuttaneet eri aikoina tai alueilla toimineet.
  - Määräys voi olla henkilö, oikeushenkilö tai toiminnasta määräävä taho.
  - Määräys voi olla päästön aiheuttajan lisäksi toimija, joka toimillaan, esimerkiksi maankäytön muutoksella, lisää päästöistä aiheutuvan haitan mahdollisuutta.

Perustilaselvitysmääräys

6. Selvitysmääräys YSL 82 §:n mukaisten direktiivilaitosten toiminnanharjoittajilla.

Eroja rajauksissa ja tavoitteissa

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämismääritys

7. **Selvitysmääritys aktualisoituu** voimassa olevien säädösten mukaan **esimerkiksi**
- pilaajan epäilyn perusteella (YSL 134 §),
  - ympäristöluvanvaraisen toimintaan liittyvän tarkkailun perusteella (YSL 66 §),
  - ympäristöluvanvaraisen toiminnan päättyessä (YSL 94 – 95 §),
  - arvioitaessa elinympäristön terveellisyyttä kaavoituksen tai rakentamisen yhteydessä (MRL 5 §, 39 §, 54 § ja 131§),
  - Selvitystarve voi syntyä myös muun muassa omistajan vaihdoksen tai alueen vuokrauksen myötä.

Perustilaselvitysmääritys

7. Selvitysmääritys aktualisoituu
- **ympäristöluvan myöntämisen tai tarkastamisen yhteydessä (82 §) ja**
  - toiminnan lopullisesti päättyessä (95 §).

Eroja rajauksissa ja tavoitteissa

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämismääräys

8. Tulee selvittää aineet, jätteet, eliöt ja pieneliöt, jotka voivat aiheuttaa pilaantumista tai joiden maaperästä mitatut pitoisuudet ylittävät pilaantuneelle maaperälle määritetyt kynnyksarvot tai alueen taustapitoisuuden (YSL 16 §, Vna 214/2007) riippumatta, milloin päästö on tapahtunut.

Perustilaselvitysvelvollisuus

8. Selvitettävä vaaralliset aineet, joita selvitystä tehtäessä direktiivilaitoksen toiminnassa käytetään, varastoidaan tai tuotetaan, taikka muutoin syntyy ja jotka voivat tulevaisuudessa aiheuttaa merkittäviä päästöjä.

Eroja rajauksissa ja tavoitteissa

Maaperän pilaantuneisuuden selvittämismääräys

9. Mikäli tehtyjen selvitysten ja arviointien perusteella maaperä tai pohjavesi on pilaantunut, maaperä ja pohjavesi tulee puhdistaa siihen tilaan, ettei niistä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. (YSL133 §)

Perustilaselvitysmääräys

9. Maaperä ja pohjavesi palautettava perustilaan, jos toiminnan seurauksena niiden tila eroaa huomattavasti perustilasta. Toimien tekninen toteutettavuus voidaan tällöin ottaa huomioon. (YSL 95 §)

KIITOS !

outi.pyy@ymparisto.fi

Pyy, O. 2018. Ympäristönsuojelulain perustilaselvitysvelvollisuus ja maaperän pilaantuneisuuden selvitysvelvollisuus – maaperänsuojelua eri lähtökohdista. UEF:n Ympäristöpolitiikan ja -oikeuden vuosikirja XI 2018. Sivut 449–469. https://www.edilex.fi/ymparistopolitiikka_ja_oikeus